Cursus Deel 1

Marleen van der Meulen

Manuscript

- *Manus* – hand

- *Scribere* – schrijven

Schrijven door de tijd heen

- *Regula Benedicti* (6e eeuw)
- Tot 11e eeuw: monnikenwerk
- Vanaf 12e eeuw: monniken + Seculiere schrijvers
- Vanaf 12e eeuw: Universiteiten
- Vanaf 13e eeuw: voornamelijk seculiere schrijvers

Wat is perkament?

- Perkament – Pergamemum
- *Percamentarius*
- Vellum –*Vitellus* (kalf)
- Papyrus

Geit

Kalf

Papyrus

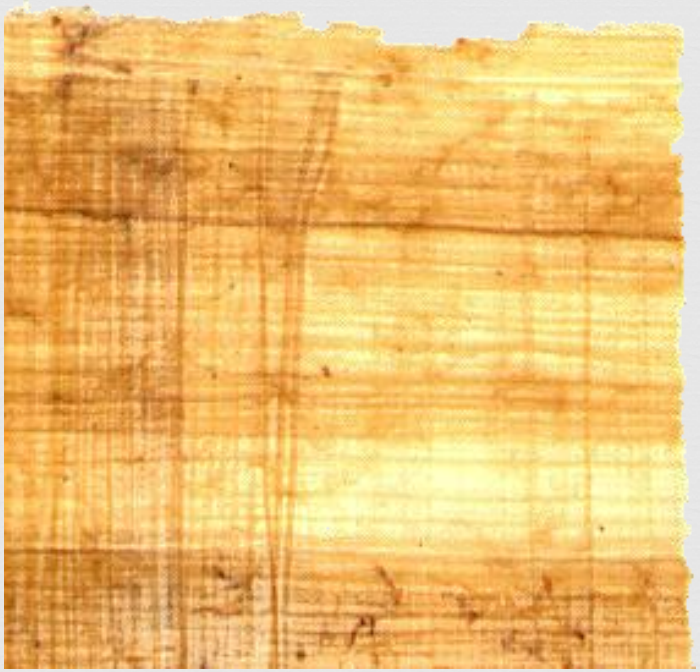

Hoe werd perkament gemaakt?

- Uitzoeken dier
- Huid wassen
- Natte huid op schild en huid schrapen
- Nogmaals huid wassen
- Huid uitrekken op houten frame
- Huid nat houden
- Huid nogmaals schrapen
- Huid droge
- Steentjes loshalen

Gat in perkament

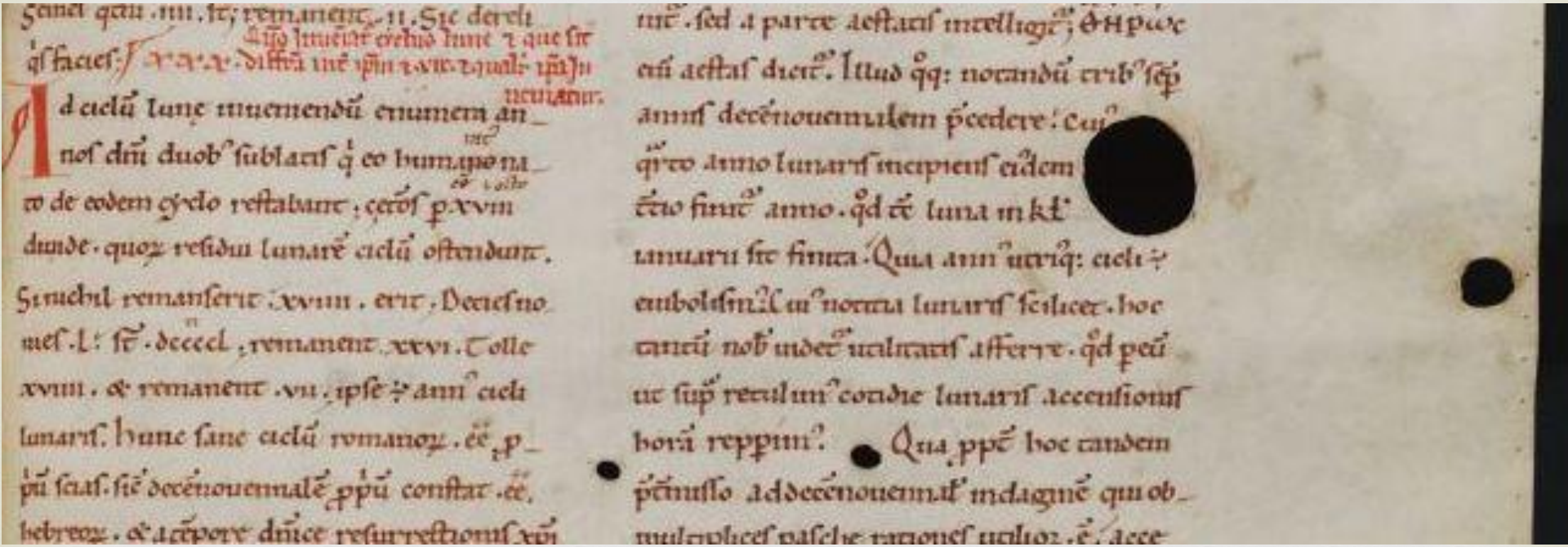

Hoe werd perkament gemaakt?

Video

Hoe werd papier gemaakt?

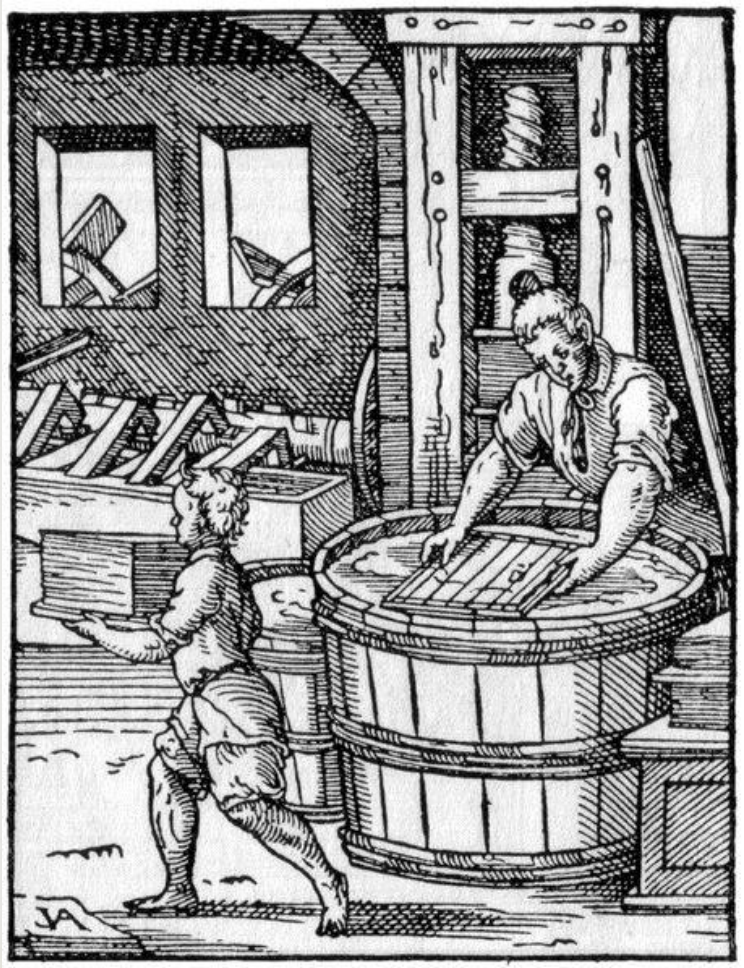

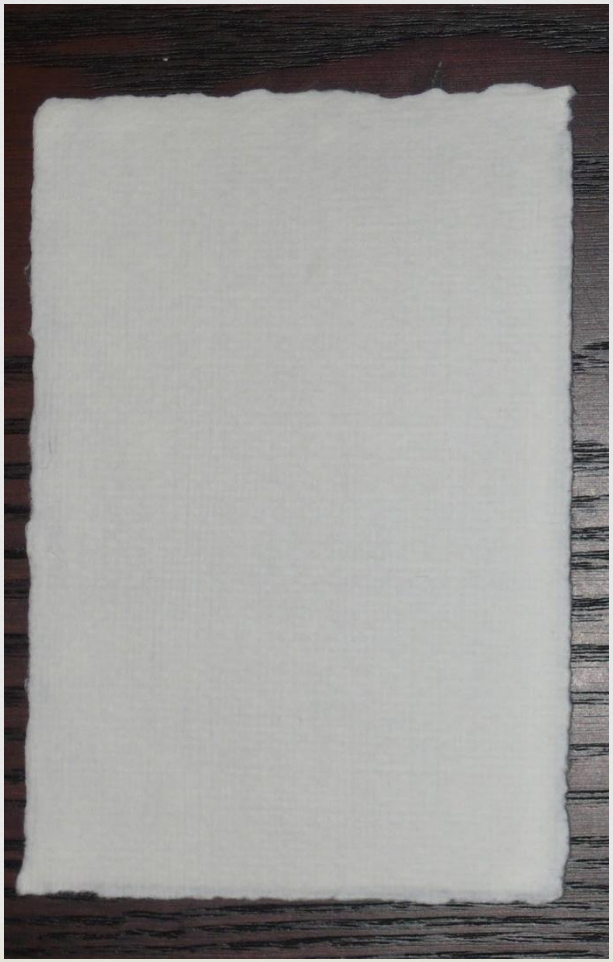

Hoe werd een manuscript gemaakt?

- Papier of Perkament?
- Folio of bifolio
- Recto- of versozijde
- Katern (*quaternio*)
- *Custodes*
- Haarzijde en vleeszijde

Het schrijfproces

- Tot de 12e eeuw: Lijnen met metalen stylus of mes
- Vanaf 13e eeuw: Pennen van grafiet, lood of zilver
- Gaatjes in marge met een priem (*awl*)
- Schrijven met een veer in de ene hand en een mes in de andere

Een kopiist

Rubricering

Een initiaal

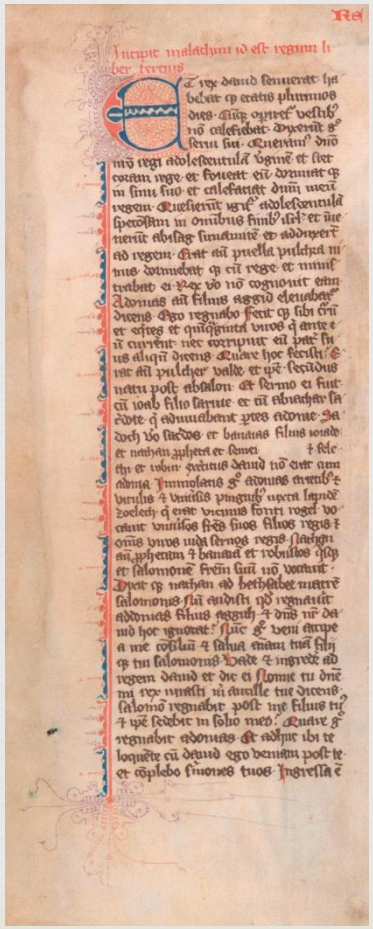

De Verluchting

- Lay-out
- Kaders
- Lichte tekening met pen
- Overtrekken met inkt
- Bladgoud en goudpoeder
- Polijsten
- Verven met penseel of pen

De Verluchting

Video

Het Bindproces

- Folia in elkaar gevouwen
- Folia aan elkaar genaaid: een katern

- Katernen aan elkaar vastgenaaid
- Katernen gesneden

- Katernen vastgemaakt aan houten plat
- Eventueel houten plat bekleden

Houten plat met leren bekleding

Zijden kaft

Einde